

& humore crassiore cōfecta: Excluduntur enim primo pinguia, dehinc sanguinolenta cum stercore coagulata. Nos deniq̄ tenesmon dysenteriae adiungendā probamus: siquidē sit ulceratio partis intestini, n̄i quis uoluerit ante ulcerationē solum tumorē appellare tenesmon: quod est quidē inconsequens omniū gitorum scribentium dictis, quibus tenesmus necessariō fuit prouidendus, ut sola proteruitate medicamina pota danda alacri temeritate confingant: sed etiam nobilium multi, ut Diocles libris quos de passionibus atq; causis, & curationibus scripsit, lacordnat cum melle bibendū, uentre prouocās in fluorē. Item murrahā cum ouis atq; uino cōmixtam, cū necessariō stomachū murra euertere uideatur. Itē uitur ptisana cū adipe sorbēda: Itē galla cum opio, neq; discretionē qualitatū, nec temporū memorans usum. Praxagoras libro primo Curationum statuit gentrem deducendum peplio & lacte plurimo, cum mulso, potans & aqua salfa, & succo betz, & oleo cum mulso. Hoc condimento inūciēs, & oleo, & liquido cerotario cum aqua, quibus uenter magis in fluorem prouocatur. Itē nutrit bis cocto pane, qui sit necessariō digestionē difficilis, cum plurimū torretur. Itē piscibus saxatilibus, & carnibus teneris, cū debuerit densioribus magis obstringendam solutionē: Dat aquam bibendā, & uinum dulce, quod etiam sanos inflare perspicitur. Offert farinā cum lacte coctā, qua indigestibilis probatur: Sic etiam tritici ptisana cum cantabro. Ordinat etiā secundam & tertiam curationē, nullam adjiciens discretionē. Item Erasistratus secundo libro de uentre plurima recte componens, solis uitur constrictiuis, cum sint plurimi dysenterici laxationē indigentes. Themison primo libro Tardarū passionū plurima recte memora buit, aliqua uero correctione indigētia: Laxamenti enim causa, atq; lapsus faciens diaquæ, & arnoglossæ succo iniectionē faciendam probat, & hoc aptum etiam tumoribus memorat, quod ob cōstrictionē siccare perspicit. Adhīhet etiā naribus atq; auribus, & angulis oculorū sanguinis detractionē, nihil propositis profuturā, & post cibum unctionē, quo tempore quies est adhibenda, ob digestio-nes perficiendæ facilitatē. Dat etiam uinum asperius, cum fluorem uehementer scere uiderit atq; febrem. Et meratu probat offerendum, quo tempore ob augmentum passionis aqua uino infecta conueniat, maxime cum merata potio uexe neruos approbetur, quos Græci cremasteras uocauerunt.

Liberus

DE COLICIS PASSIONIBVS. CAP: VII.

Principium huius capituli deest.

Concurrit præterea grauedo, sitis fastidium, & incessante passione, siue accelerationis tempore articulorum frigidus torpor & liuor, attestante sudore: & mentis hebetudo, cum pulsus paruitate ac densitate. Item sequitur singultus, & uenris abstinentia, aut cum dolore egestio urinæ reddenda difficultas, capitatis grauedo, intestinorum rugitus scatens, quem Græci borborigmon uocant, & augustinus passionis uomitus humorum crassorum, quos Græci phlegmata uocant, tum felineorum, cum tensione membranæ qua uentrem intra cutem circunagit, & appellata est peritoneon, qua perseverans faciat inflationis causa resonū tympani, cum palma fuerint loca pulsata: Tum extantia cum rugitu plurimo, & dimissionis tempore uenti per podicem egestio cum magno sonitu. Ac si tumor fuerit insidens atque roboratus, erit extantia durior, ac puluoso attestante seruore, cuius circumspectio simplex, sed inæqualis esse uidebitur: quod discer-

K nitur

Cnitur à iecoris ac splenis, uel peritonei tumoribus, qui in peritoneo sunt & quales: in iecore uero ac liene quadam circumspectione finiti. Est autem passio aliquando continua, ut plerosq[ue] tanquam ileicos interficiat: aliquando deficiens, ut sape tarditate perseverans difficile curabilis fiat. Sed eius curatio etiam nunc stricturæ conuenies probatur. Quapropter si acuta, uel celer fuerit passio, uel in superpositione constituta, conuenit & grum facere loco calido, connectis partibus in passione constitutis lana limpida atque calida. Adhibendus etiam fatus olei dulcis calidi, & sape memorata uaporationes cucurbitæ apponenda leues,

Cucurbitæ
lungs. quas Græci cuphas appellant. Item uascula, quæ ambigas uocant, & sunt materia testea, uel uitrea confecta: Tum requies atque abstinentia cibi usque ad tertium diem, & si causæ poposcerint adhibenda phlebotomia. Ac si sumpto cibo quisquam dolore fuerit affectus, uel nausea, erit uomitus prouocandus sumpita primo aqua tepida, uel aqua & oleo, quibus potis immisis digitis accessa reddantur: Vexationem enim uomitus, sumptorum perseverans pondus atque tensio, & mordicatio tumentium grauior vexatio iudicatur. Adhibenda etiam clysteris infectio ex olei calidi cyathis quatuor, admixto & consoluto adipe anserino, uel gallinaceo, uel ouorum uitellis, aut decoctione lini seminis, uel hybisci radicis, aut maluæ usualis, aut foeni græci succo. Inieciunt autem aliarum sectarum principes etiam rutatum, aut anethinū, aut panacinū, uel ex cymino atque castoreo, & bitumine. Secundum Themisonem uero etiam cum absinthio: Castorei nanque uel bituminis duæ drachmæ cyathis olei quatuor miscentur. Rutauero & anethum, & absinthium, & cuminum linteolo illigata oleo coquuntur. Sed sunt hæc acerrima, & propterea tardis passionibus congrua,

Dquas Græci chronias uocant, uel uentositate laborantibus, & non causatumoris dolentibus. Bitumen autem sape etiam fastidium ingessit euerso appetitu, quem Græci orexin uocant. Cibus dandus conueniens dimissionis tempore, atque alternis diebus, donec passio declinet, & sorbilis, leuis, calidus. Dandus etiā potus non plurimus, ne intestina grauentur, etiā ipse calidus. Tum post fermenta cataplasma adhibendum ex lini atque foeni græci seminibus, & polline,

***** quod Græci magton appellant, aqua mulsa coctum mel decoctione fici pinguis, & hybisci radicis, & maluæ usualis, uel horum similium, cucurbita apponenda adiuncta scarificatione, uel hirudines admouenda omnibus partibus in tensione constitutis: ac deinde uaporationis spongiarum expressarum in aqua calida, & oleo, & decoctione foeni græci, & maluæ. Tunc post unctionem ex iisdem etiā encathismata adhibent. Quidam medici in hijs qui uento fuerint inflati, ex decoctione stercorum cum aromatibus coctorum uaporationem adhibendā probauerunt, ex quo liquorē etiam oxymelitos miscuerunt cataplasma cōficientes, admixtis etiā tunc aromatibus, uel nepeta herba, aut pulegio, aut hyssopo, aut cymino. Sed hæc in tardis passionibus adiuncta ratione locum sumunt perseverante morbo. Conuenit in accessionis statu etiam bibere cyathos duos uel tres calido oleo diligenter admixto: Etenim incendia leuis, & uentrem mollit, & tumorē mitigat. Quapropter magis hoc melius mulso probamus: siquidem sape conflammet atq[ue] inflet. Dantur etiam plurima alia bibenda composita uel simplicia, ut est Zenonis diasticon appellatum codicum **Zeno.** **Cassius.** dicamen. Item Cassij ex gingibere confectum, quod diagingibereos appellant: & mille præterea, quæ concurrenti tempore lacescendo medeantur: prater tempus uero grauationem ingerentia aliquos in periculum grauiter mittant, aliquos errore relevationis fallant, ob præsentis temporis perditum sensum, quod

A Quod Græci anæsthesian appellant, hebetudine partium suffecta. Item simplis, ut decoctio apij, uel nardi celtiberici, aut herbæ saluæ, aut polij, aut cymini ægyptij, uel rutæ, aut dauci, magis creticæ, aut petroselinæ tribus cyathis aquæ calidæ admixto cochleari, uel asperso succo polij, aut cymini ægyptij, aut petroselinæ, aut cochleari castorei, itemq; fœniculi. Sed est semper horum dationis intumoribus uitanda: siquidem sint acria uel lacessentia uirtute. Conuenit præterea cum totius passionis fuerit status, solio oleo calido pleno agros dare, & firmata declinatione gestationem adhibere, aucta moderatione ciborum. Tum uinum, atque communiter resumptionem, & medijs partibus cerotaria ex oleo fabino, uel cyprino, aut sicyonio, uel glaucino, aut amaracino, aut laurino, aut panacino, aut rutino, aut anethino, samsucino, uel quod diaetesaron appellatur, resina terebinthina, cera, iri illyrica, hyssopo, omnibus & equalibus: siue quod diapente uocant, pice, nitro, alumine, sulphure, cera. Sumenda denique picis liquidæ heminað duæ, & ceræ libra: Quibus solutis atque leuiter refrigeratis aspergendum nitrum rubrum tritum, & alumen scissum, & sulphur uiuum singula libra. Cum autem in lenimento tardauerit passio, conueniunt ea quæ fortificare ualeant corpus sine recorporatione demutare, ut uaria gestatio, & deambulatio, uocis exercitium, atque perunctio, adhibito monitore, siue fricatione cum retentione spiritus, & sphærae lusus, uel cursus, & humerorum additus motus. Item cibus qui inflare minime possit ex media materiæ qualitate, & tenue uiuum, atque lauacrum longa per interualla: hinc enim facile corpora perfrigescunt. Item rubor faciendus uentris in partibus, atque inter scapulas & clunes ex dropace, uel sole, & flammæ paroptesi, uel parietibus, uel ceromate, aut pellibus, uel arena littoris sole ignita. Item strigilis rasio adhibenda corporibus, & sicca defricatio ex asperis pannis, & cucurbita recorporatiua apponenda. Item unctio acopori feruentium acrionum, ut sunt diaeuphorbium, aut cætrum, nitri fricatio, & sinapismus, & uaporatio feruens ex aqua marina, uel salsa, uel supradictarum acrionum uirtutum decoctionibus, uel saccellis falere, pletis: quibus praestitis uel corpori admotis erunt aliquando cauteræ superponendi, & circumuinoluendi: Item farina circunclaudendus locus in passione constitutus, & implendus item cauliculis, & oleo: tum immittendi cauteræ igniti sensim, non usq; ad loci scarificationem, siue ustionis effectum, sed usq; ad ruborem faciendum. Tum malagma quod appellatur diapermoton, uel polyarchion, aut diadaphnidon, diachylon, aut diaeuphorbium. Item aquarū illis patientibus locis, quam cataclysmo Græci uocauerunt, & iniectione clysteris rutaci, aut anethini, aut panacini olei, uel extenta uirtute aquæ salsa. Et cum olim futuram superpositionem uiderimus, uomitus ieunio adhibendus ex radicibus. Tum perseverante passione etiam ex helleboro radicibus inserto: tum infuso, acdeinde conciso iuxta ordinem cycli partium cæterarū. Dandum etiam potui medicamen, quod Græci theriacen antidotum uocant, uel diagin gibberos. Peregrinatio quoque adhibenda, & longa nauigatio, & usus aquarum naturali uirtute medentium, & magis sulphuris ac medicaminis uirtutem redolentium. Item maritimorum, & primo feruentium, tum frigidarum. Ac si retentio uentris fuerit, ob egestionem faciendam adhibenda iniectione ex melle atque sale: Quæ si minime compleuerit effectum, etiam ex aloë admixto succo coliculi agreitis uel usualis, uel lapati: ex quibus erunt catapotia facienda in erui magnitudinem, quorum quatuor uel quinque dabimus transbibenda. Itē marini coliculi offerendi. Erunt præterea præcauenda magis quæ passionem uant

C leantrefricare, ut frigus, indigestio, libido, uel quæ inflare ualeat cum sumuntur: item frigida plurimo scilicet tempore. Veteres autem, & magis Erasistrati Ventriflua. sectatores uentrem mouere medicaminibus certauerunt uentrifluis, quæ catar, Catartica, tica uocant, uel pessulis, quos balanisimos dixerunt.

*Balanisimoi
pessuli.*

D E L V M B R I C I S. C A P: VIII.

Tem alij ad acriores clysteres confugerunt ex initio adhibendos, uelut Asclepiades: & aliquibus etiam fluor uentris efficitur sine lumbricorum exclusione, aliquando attestante fastidio & debilitate, & pallore cum tenacitate corporis: & nunc tussicula arida leui ex occasione commota: nunc solutione atque defecitu corporis & animæ, quem lipothymian appellant. Pueris uero dormientibus turbatio membrorum efficitur, gemitu attestante cum iactatione, & stridore dentium, & saep contra solitum morem prona positio facendi: Tum clamatio sine manifestatione, exiliente cum uocibus ægrotante. Quibusdam etiam repentinus casus occurrit, ut oppressi obmutescant, nunquam similiter affecti. Item aliquando conductione uel contractu membrorum rapuntur, & quidam per interualla conticescant, & in febribus demersione lethargorum simili premuntur. Item totius uultus paulatim nimia insinuatio, nunc detracto rubore mutantur, & aliquando articulorum frigore cum difficulti response, siquidem interrogantur, manibus elatis iactantur, attestante sudore. In pueris uero lumbricorum conuersio, siue connexio sape occurrit, ut etiam tactu sentiatur durities in ea intestini parte, quæ fuerit magis in ultima tenuitatem.

D te. Tum denique eorum euersione ægrotantes interficiuntur. Pulsus uero, ut *Themison*, etiam *Themilon* libro nono Epistolarum designat, est inæqualis ac plurimum deficiens. Excluduntur autem nunc per uentrem, nunc per stomachum atque os, uel nares, & aliquando sponte connexi in sphæra similitudinem: plurimi amplexu mutuo uinculati, aliquando singulares. Itē sanguinolenti, uel felloſi, aut cū stercore per podicē, uel humore felleo, uiui aut mortui, pleni aut inanes, & omnes, aut ex parte, albi uel fului. Alia denique plurima sequentur ægrotantes, quibus designari supra memorata necesse est: Et nunc parua, nunc plurima pro quantitate animalium ac forma: uel quod nunc plurimum, nunc parum noceant, locorum differentia uariante, cum nunc ad stomachum ascendunt, nunc in intestinis perseverant, & ægrotantium uires nunc debilitate, nunc fortitudine habituantur, & nunc cum febribus, nunc sine febre. Sed quoniam multa ex accidentibus alijs quoque similia passionibus inueniuntur, ut alienatio mentis furor, atque phrenetidi, uocis amputatio, lethargo, & præfocationi matricis, & apoplexia, & epilepsia, atq; apprehensioni sensuum. Qui autem ex lumbricis patiuntur nunquam spumas excludunt. At uero præfocatio ex matrice cum ascensu matricis efficitur, quem Græci anadromen uocant, & magis in ætatibus perfectis, antecedente matricis ægritudine. Ex lumbricis uero facta uocis oppressio magis ætatibus imperfectis adscribitur, antecedente uentris atque intestinorum querela. Item à catalepticis discernuntur lumbricis laborantes: siquidem illi in febribus obmutescant maiore atque percussibili pulsu testantes. Qui autem à lumbricis id patiuntur, etiam sine febribus uocis amputationem sustinent, cum pulsu paruo atque crebro. Item ab ileicis discernuntur, qui lumbricorum tormento uexasunt: siquidem neque uentris officium in hijs abstineatur, uel palor antecedat, aut contra consuetudinem faceant proni, uel dormiant cum genitu,

mitu;